

Milliyet Sanat » Yazarlar » [Elif Tanrıyar](#) | İki kitap arasında bir gündüz düşü

İki kitap arasında bir gündüz düşü

Elif Tanrıyar
etanriyar@gmail.com

22 Mart 2018 - 12:03 | Pilot Galeri, Elmas Deniz, "Görölmek İçin Yapılmış"

Geçtiğimiz hafta gerçekleşen SPOT.TER'in sanat turu, yaşamın arasında görölen kısa ama renkli bir gündüz düşü kıvamında bizleri Cihangir ve çevresinin sokakları ile sürprizli yokuşlarında dolaştırdı.

Sorarım sana ey okur, sanat dediğin bir gündüz düşü değildir de, nedir? Sizi bilmem ama en azından benim için öyle... Geçtiğimiz hafta gerçekleşen SPOT.TER'in sanat turu, yaşamın arasında görölen kısa ama renkli bir gündüz düşü kıvamında bizleri Cihangir ve çevresinin sokakları ile sürprizli yokuşlarında dolaştırdı.

İlk durağımız Daire Sanat'tı. Can Mocan'ın Tuhaf Kara Elkitabı adlı sergisinin son gününe eşlik ettik. Ve hatta bir anlamda hep beraber uğurladık. Sahi bir serginin ömrü dolduktan sonra ruhu nereye gidiyordur acaba? Mocan'ın kapıdan girer girmez bir bıçak fotoğrafının karşıladığı Tuhaf Kara Elkitabı

adlı sergisi; insanın, gündelik hayatta ilişki içinde olduğu nesneler ve eylemler eşliğinde gizlenme ve göz yumma kavramları çerçevesinde varoluşunu yeniden düşünme önerisi ile oluşan fotoğrafları bir araya getiriyordu. Sanatçının oldukça sıradan eylemleri çok tanıdık nesneler ile kurguladığı siyah beyaz fotoğrafları asıl olarak izleyiciyi günümüz gerçekliğinin tuhaf yönleri ile yüzleştiriyordu aslında. Her gün çok da farkında olmadan defalarca yinelediğimiz saçımızı ya da dişlerimizi fırça eylemimiz, büyütülmüş iki fotoğrafla odağımıza girip, bizi farkında olamadan yinelediğimiz en basit eylemlerimize dair sorguluyordu örneğin.

Daire Sanat

Öte yandan Mocan, izleyicisini irkilterek düşündürmeyi seven bir sanatçı. Hayatın rutinleri ve kısır döngüleri içerisinde izleyiciyi galeri mekanı içinde gezdirirken, tıpkı gerçek hayatta da olabildiği gibi ansızın ortaya çıkan beklenmedik tehdit unsurları ile karşı karşıya bırakabiliyor. Son derece fit vücutlu bir erkek vücudunun tam karşısına gelecek şekilde yerleştirilmiş, ona doğru yöneltilmiş bir silah resmi, ne kadar güçlü ve genç görünürse görünsün insan vücudunun ve aslında genel olarak her şeyin kalıcılığı ve kader önünde kaçınılmaz naifliği konusunda bizi aniden irkiltip, düşündürüyordu örneğin. Geleceği hakkında kaygılar barındıran insan tabiatının kendi kendini teskin edebilmesi için içgüdüsel olarak oluşturduğu yaşam kılavuzlarına fotoğrafları yoluyla işaret eden sanatçı, böylelikle izleyiciyi, sergi mekânının duvarlarında her bireyin kendine özgü geliştirdiği kurallar elkitabının sayfalarında dolaştırıyordu.

Bense her zamanki gibi serginin adında takılı kalmıştım. Tuhaf Kara El Kitabı, bana ister istemez Orhan Pamuk'un Kara Kitap'ını çağırıştırıyor, beni romanın içindeki aynı sergide de olduğu gibi iç içe geçmiş irili ufaklı gündelik, sıradan ve bazen de normal görünümlü ancak tuhaf nesnenin arasına çağırıyor ve adeta romanın bir labirenti andıran dünyasına davet ediyordu. O gün benim gündüz düşüm böyle başladı işte.

İkinci durağımız olan Pilot Galeri’de ise Elmas Deniz’in galerideki ikinci kişisel sergisi olan "Yazsız Yıl" karşıladı bizi. Kara Kitap’ın arayışını zaman zaman yerin altına doğru ilerleyerek bile sürdüren kahramanı Galip misali, biz de sergi mekanının merdivenlerini inerek kendimizi beklenmedik başka bir alemde, sanatçının Sri Lanka’da ürettiği video ve sanatçı kitabı ile, bu iki işten yola çıkarak ürettiği resim, heykel, metin ve nesnelerden oluşan daha önce sergilenmemiş çalışmalarının karşısında bulduk.

Pilot Galeri

Sri Lanka’nın yemyeşil ormanları üstünde kuş bakışı çekilen bir kamera görüntüsüyle başlayan video “Now, you are leaving the city,” diye başlıyordu başlamasına ama bu reklam çekimlerini aratmayacak mükemmellikteki görüntü sizi aldatmasın. Çünkü Deniz’in derdi tam da bu reklam tipi mantığıyla, esas olarak da, insanın doğayla kurduğu ilişkiyi ekonomik, kültürel ve tarihsel açılarından sorgulamaktaydı çünkü. Elmas, “İnsan türü, menfaatleri dışındaki değerler üzerine yıllarca değişen söylemler üretti. Bu söylemler, doğadaki canlıların tanrının yaratısı olduğu ve korunması gerektiği fikrinden, noblesse oblige idealine, yani kendilerinden daha az şanslı olanları koruma ve onlara karşı sorumluluk sahibi olmaları fikrine veya, “Derin Ekoloji” kavramına, yani insanın doğaya üstünlüğünü radikal bir tavırla reddeden ideolojilere kadar pek çok farklı şekil aldı,” derken, insan-merkezli, doğa-merkezli veya pragmatik yaklaşımların ötesinde, sergisinde yer alan işlerin her biri de, insanın doğa ile kurduğu ilişkiyi çeşitli düzlemlerde ele almayı amaçlıyordu. Son derece resmi olanından kişiseline, sevgi dolusundan kötücülüne farklı duygusal katmanlarda işlerle...

"Görölmek İçin Yapılmış" başlıklı videosunun yanı sıra "Uçan Bitkiler, Köpekler ve Filler" adlı sanatçı kitabı ile de doğa algımıza dikkat çekiyor ve tabiattaki diğerk tür ve varlıklarla olan ilişkimize odaklanıyordu. Deniz, son iki yüzyılda yapaylaşan, otomatikleşen insan-hayvan ilişkisini tek başına geri saramayacağını bilse de "Uçan Bitkiler, Köpekler ve Filler"de kaleme aldığı karşılaşmalar, iki tür arasına giren mesafeyi kişisel düzeyde de olsa kapatma isteğinden ortaya çıkıyor. Bu unutulmuş / unutturulmuş özdeşlik hissini uyandıran diğerk işler ise "Karga Portreleri"ydi. Sanatçı, ilk defa bu sergide tuval resmi sergileyip, neredeyse insansılaşmış bu portrelerde, Antik Yunan'dan bugüne, alet yapma yetenekleri ve karmaşık bilmeceleri çözme becerileriyle tanınan kargaların bakışına tanık olmamızı amaçlıyor, kargaların bir zihin kuramı olduğunu söyleyen bilim adamlarına atıfla, kargaları birer haberci gibi resmediyordu.

Bizi doğa ve hayvanlarla olan ilişkilerimize dair sarsıcı bir şekilde sorgulatan bu serginin ardından, Galip'in kayıp eşi Rüya'yı tüm İstanbul'un sokaklarında arayışı misali, biz de kendimizi Cihangir'in yokuşlu sokaklarına vurduk ve kendimizi C.A.M Galeri'de bulduk. Burada 7 Nisan'a dek sürecekt olan Ruhuma Asla adlı karma sergide, Ayşe Bezenmiş,

C.A.M Galeri

Dieter Mammel, Mustafa Özbakır, Neslihan Başer, Nihal Martlı, Rugöl Serbest ile Sevgi Taner Avcı'nın 'kadın olma' sorunsalını sanat aracılığı ile ele alan işleri yer alıyordu. Sanatçılar işleriyle ataerkil toplum yapısı sonucunda ezilen, tecavüze uğrayan, şiddet gören, öldürölen ve kendisine yüklenen kalıpların dışında var olabilme mücadelesi vermeye çalışan kadına bu sergi ile bir kez daha dikkat çekmeye çalışıyordu bu sergide.

Rugöl Serbest, resimlerinde kendi bedenini biçim olarak kullanarak kadının toplumsal konumu, kimliği ve imgeleri gibi olguların üzerinde duruyor, kendi vücudu üzerinden kendi dışındaki varlıklara ulaşarak sanatıyla içselleştiriyordu. Sevgi Taner Avcı ise bambaşka bir yoldan, dışarıdan, kadını ona ait olan, onunla simgeleşmiş kişisel eşyalar üzerinden anlatmayı seçmişti. Sanatçının cam üzerine 'sandblasting' tekniğiyle yapılmış resimlerindeki hayalsi görünümlü şapka ve eldiven gibi nesnelerin imgelerinin aurasını algılamak, aslında kadının imgelerinin ortaya çıkmasına neden oluyor, kadınsı, kırılgan ve naif kökleriyle bize kadının içsel ruhunu duyuların ötesinde bir diyardan duyuruyordu. Usul usul fısıldayarak... Nihal Martlı ise çok daha çarpıcı ve irkiltici bir sese sahipti. Resimlerinde bir duyguyu anıştıracak mekanlarda ya da boşlukta konumlandığı kadını ele almıştı. Bu kadın biraz kendisi, biraz da diğer kadınlardı. Masallardaki kadınlar kadar, sanat tarihinden kadınlar da eşlik ediyordu bu ortak sesli grubun kahramanlarına. Ancak asıl olarak 'kadın cinayetleri'ne kurban giden Özgecan Aslan'dan Pippa Bacca'ya, Değer Deniz'den yağmur Önüt ve Hande Kader'e kadınların portreleri kalıyordu zihninizde asılı, gözlerinde saklı duran hikayeleriyle...

Dışarı çıktığımızda havada yağmur, gökyüzünde ise bulutlar vardı hala. Ancak ne gam! Bir sonraki durağımız olan Pg Art Gallery'de 30 Mart'a dek sürecek olan Emre Namyeter'in üçüncü kişisel sergisi 'Odyssey'nin 'ışığı' karşılayacaktı bizi. Işık kaynağına göre farklı renklere dönüşen, kendi ürettiği boyaları kullanarak çok katmanlı soyut çalışmalar ortaya koyan sanatçı, bu sergisinde resimlerinin yanı sıra ışıklı kutularını da izleyiciyle buluşturuyordu.

PG Gallery

Tekrar eden çizgisel hareketler ve renklerin ahengi, Namyeter'in pürüzsüz ve yalın resimlerinin en belirgin özellikleri... İlk bakışta belli bir kurala dayanmaksızın rastlantısal bir şekilde ortaya çıkmış gibi görünen çalışmaları, aslında oldukça kontrollü bir sürecin sonucunda meydana geliyor. Kendi estetik

katsayısını yakalamak için fizik kurallarından yardım alıyor. Deneyisel kompozisyonlarını, yuvarlak ahşap paneller üzerine kurduğu düzenek sayesinde sistemli ve titiz bir şekilde boyaları akıtarak oluşturuyor. Sonsuz bir döngüyü anımsatan çalışmaları, izleyeni içine girdikçe sonu gelmeyen bir yolculuğa çıkarıyor. Namyeter, söylemini somut imgeler ve nesneler yerine, titreşerek yüzeye yayılan dairesel formlar üzerinden oluşturuyor. Bu nedenle sanatçı, her bir zihinde başka türlü tezahür eden çalışmaları üzerine sınırsız yorumlama imkanı sağlıyor. Algının, kişinin duygularına, deneyimlerine ve içinde bulunduğu çevre koşullarına göre farklılık gösterdiğine inanıyor; tıpkı çeşitli ışıklar altında değişkenlik gösteren resimleri gibi... Sanatçı, bir yandan net bir göstergenin bulunmadığı resimleri aracılığı ile farklı okumalar yapabilmesi için izleyicinin zihnini özgür bırakırken diğer yandan ışık ve ayna gibi malzemeleri de üretimine dahil ederek bakanın algısını manipüle ediyor.

Onun ilk bakışta mavisinin tonuyla beni çeken, ardından yuvarlak kıvrımlarıyla içine hapseden duvardaki ahşap paneller işine, ardından da ışıklı küplerinin aynalarda yansıyan sonsuz titreşimlerine dalıveriyorum. Ayaklarım bugün Cihangir'in labirentinde dolaşmıştı, zihnim ise şimdi bambaşka bir labirentte geziniyor.

Bir sonraki durağımız REM Art Space... Galerinin Ritim Analiz sergisinde Tuna Üner, Sinan Logie, Merve İşeri, Mert Yavaşca, Sercan Apaydın ile Kerim Yetkin'in işleri yer alıyor. Sergi, farklı soyut resimsel anlatım biçimlerinin var olan mekan ile kurgusal mekanlar arasındaki ritimsel analizin ifadesini sorguluyor. Esasında Henri Lefebvre'in felsefi kavram olarak ele aldığı ritim tanımı ile mekan ve zaman ilişkisi üzerine ortaya çıkan görsel ilişki ağının tanımı niteliğinde bir sorgulama bu... Ritim Analiz sergisi kapsamında bir araya gelen sanatçıların çalışmaları REM Art Space'in sergi alanındaki mimari biçimi ile örtüşerek mevcut alanın bağlamını dönüştürüyor. Soyutlamanın içinden çıkan ritim sergi mekanının çoğulcu belleği ile diyaloga geçerek geçmiş ve şu an arasındaki bağı görünür kılıyor.

Merve İşeri'nin resimdeki mekan içerisindeki resimsel geometrik kıvrım, Sinan Logie'nin fotoğraf kolajlarıyla oluşturduğu resimsel geometriye simetrik bir yansıma yaratarak dingin bir ritmin varlığını hissettiriyor. Kerim Yetkin'in organik formlarının yarattığı gölgeler mekandaki titreşimsel sesin ritminin niteliğini taşıyor. Mert Yavaşca'nın bellek ve mekanın dönüştürdüklerinin mekandaki değişken ritmi, Sercan Apaydın ve Tuna Üner'in resimlerindeki ışık çarpışması ile sonsuzluk ritminin sesi oluyor.

Dışarı çıktığımızda bizi de bir tür ışık çarpışması karşılıyor. Hava aydınlanmaya başlamış. Cihangir ve Çukurcuma sokaklarındaki gezimiz ağır ancak ritmik adımlarla devam ediyor. Ve işte bir sürpriz gibi Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi beliriyor karşımızda. Hep derim edebiyat tesadüfleri sever diye! İçimden bir selam gönderiyorum. Hem ona hem de Galip gibi Pamuk'un tüm diğer kahramanlarına da... Dudaklarımda bir gülümseme beliriyor, kimse görmeden.

Günün sürprizleri ise bitmedi. Güneş gökte ıslıl ıslıl parlamaya başladı bile. Son durağımız olan Krank Art Gallery'ye böylesine parlak bir ışık demeti altında varırken, bugünün sanat turuna da ancak böyle çarpıcı bir final yakıştırdı diye düşünüyorum. Ama meğer benim için sürprizler daha bitmemiş. Gündüz rüyamın son sahnesinde bir diğer çok sevdiğim yazar ve onun kitabıyla karşılaşacakmışım.

Krank Art Gallery, Zeynep Beler'in Beachcomber adlı solo projesine ev sahipliği yapıyor. Sergi sanatçının 1-30 Kasım 2017 tarihleri arasında davet edildiği Almanya, Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti Düsseldorf konuk sanatçı programından ve son dönem çalışmalarından yapılan bir seçkiyle

REM Art Space

Krank Art Gallery

şekillenmiş. Adını Jeanette Winterson'un 2002 tarihli "Dizüstü" adlı siberuzayda fantastik bir yolculuğu anlatan romanından alan, "sahilden topladığı ganimetle geçinen aylak" anlamına gelen Beachcomber'da yer alan tüm eserler; metinler, şehir görünümleri, sokaklar, spontane anlardan

devşirilmiş figüratif imgeler ve kişisel yaşamdan detaylarla dolup taşarken; malzeme ve teknik kadar yaşamın bizzat kendisinin de yeniden dönüşüm (recycle) içinden süzülerek bir tür üst dönüşümle (upcycle) sanatsal bir yapıta evrilebileceğini gösteriyor.

Serileri ve tek tek eserlerinde fotoğrafın baskın halini bir tür atık sayılabilecek kullanılamaz karelerden semboller inşa ederek kıran sanatçı, yaşamın ciddiyetini de çelişik yanlarını göstererek aşmayı öneriyor. İzleyende derin bir merak uyandıran bu imgeler evreni, bir anlatının parçaları gibi kurgulanırken, satır aralarında yoğun bir form dengesi gözlenebiliyor.

Zeynep Beler son dönem çalışmalarında interdisipliner üretim anlayışının örneklerini verirken gerek malzeme gerek teknik anlamda edebiyattan felsefeye, internetten bilime geniş bir ilgi ufkundan besleniyor. Birey olarak hali hazırda çok yoğun bir görsellik ve veri bulutu içinde yani bir anlamda enformasyon çağında yaşıyorken, çağdaş sanat alanının esinlenme biçimlerimden üretim anlayışlarına dek sanatsal pratiği hayata daha da “yakınlaştırdığını” bitmiş halleri ile sanat yapıtlarında okumak mümkün. Beler, buluntu malzemeler, çektiği fotoğraflar, yağlıboyalar vb. malzeme ile gündelik hayatın detaylarına attığı bakışlarla yoğun bir “ağ” örüyor. Aslında herkesin akıllı telefonlarıyla yaratıp yanında taşıdığı yapay belleğin bir temsilini kısaca... Sanatçının kurguladığı bu “ağ” izleyende ilk anlamı ve işlevinden koparılmış görsellik aracılığıyla belleği çağrıştıırken, klasik resmetme biçimini kullandığında bir döngü yaratıyor. Bir çeşit belirsizlik hali içinde hepimize tanıdık gelen detaylarla dolup taşan, yaşamın ve sanatın sınırlarını giderek silikleştirip muğlaklaştıran bir döngü. Belleğin ve yaşamın büyük dalgalarının getirdiği her şeyin aralığından sızanlara bakıyoruz.

Belers’in ilhamını aldığı “The Powerbook / Dizüstü”nde Jeanette Winterson, Zeynep Mercan’ın aracılığıyla şöyle diyor; “Bulunmuş nesneler bilgisayarımın kıyılarına vuruyor. Teneke kutularla eski lastikler, korsan mallarına karışıyor. Gömülü hazine gerçekten orada, ama üstü ziftle kaplanmış ve tuhaf. Görülmesi güç çünkü yabancı ve yalnızca pek azımız, adı konmamış olanı görebiliriz. Bir şey arıyorum, doğru. Verilerin içindeki anlamı arıyorum. Sahilden topladığı ganimetle geçinen bir aylak gibi ekranımı taramamın sebebi bu – seni arıyorum, beni arıyorum, maskelerin ötesini görmeye çalışıyorum. Galiba tüm yaşamım boyunca ikimizi aramışım.”

İlk durağımızda da bir kitap ve günlük nesnelerle karşılaşmıştık, şimdi de bir başka kitap ve yine günlük nesneler karşılıyor bizi. Tüm günümüz ise farkında olmadan bir arayış içinde geçmiş, İstanbul’un sokaklarında. Galip de, Rüya’sını arıyordu. Jeanette Winterson, verilerin içindeki anlamı... Sanat ve sanatçılar bizi çevreleyen yaşamın anlamını ve onu yorumlama biçimlerini... Peki ya sen okur, sen ne arıyorsun? Bu satırları okumaktan başlayarak, neyi?

Etiketler: Elif Tanrıyar İki kitap arasında bir gündüz düşü SPOT:TER sanat turu Cihangir

 FACEBOOK YORUM

Facebook hesabınızla yorum yapın, daha çabuk onaylansın!

HABERLER	VİTRİNDEKİLER	SANAT ARŞİVİ	MİLLİYET KİTAP	DİĞER
Edebiyat	Albüm	Edebiyat	Kapak Konusu	Art Blog
Müzik	DVD	Müzik & Sahne Sanatları	Köşe Yazıları	Etkinlikler
Plastik Sanatlar	Kitap	Plastik Sanatlar	Ayın Röportajı	Okurdan Gelenler
Sahne Sanatları	Vizyondakiler	Sinema	Kitap Tanıtımları	Künye
Sinema		Sanat Terimi		
Yazarlar				
HABER				

